

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-74>

**REQUEST FOR INTERNATIONAL LEGAL ASSISTANCE:
CONCEPTS AND PROCEDURAL REQUIREMENTS**

**ЗАПИТ ПРО НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОВОЇ
ДОПОМОГИ: ПОНЯТТЯ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВИМОГИ**

Zubenko S. Ye.

*Postgraduate student of the Research
Laboratory on the Problems of
Preventing Criminal Offenses
E.O. Didorenko Educational and
Scientific Institute for Training
Specialists for Criminal Police Units
Donetsk State University
of Internal Affairs
Kropyvnytskyi, Ukraine
ORCID ID: 0009-0008-4565-6552*

Зубенко С. Є.

*аспірант науково-дослідної
лабораторії з проблем запобігання
кримінальним правопорушенням
Навчально-науковий інститут
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції
імені Е.О. Дідоренка
Донецького державного
університету внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна
ORCID ID: 0009-0008-4565-6552*

Взаємодія держав у сфері надання міжнародної правової допомоги починається із підготовки і направлення відповідного запиту. Наявність запиту виступає не тільки як одна із підстав проведення необхідного обсягу процесуальних дій на території запитуваної держави, але й як підґрунтя для розвитку взаємної та ефективної співпраці між національними правоохоронними органами та компетентними органами іноземних держав у кримінальній процесуальній сфері [1, с. 214]. На нашу думку, до підстав міжнародної правової допомоги слід віднести: 1) наявність договірних зобов'язань між державами щодо надання міжнародної правової допомоги; 2) направлення запиту про надання міжнародної правової допомоги на підставах взаємності.

Слід зауважити, що в науковій літературі та міжнародних договорах запит про надання правової допомоги досить часто позначають як доручення, прохання [2], клопотання [3]. Аналіз міжнародно-правових документів свідчить про використання вказаних понять без додаткового тлумачення та розмежування змістовного навантаження цих термінів. На думку окремих учених, використання у міжнародних договорах України різних найменувань слідчих чи судових доручень не має принципового значення, оскільки вони мають одне смислове навантаження. Н.М. Ахтирська запит про міжнародне співробітництво розглядає як письмове звернення, засвідчене підписом уповноваженої особи та печаткою відповідного органу (який здійснює кримінальне провадження або уповноважений орган), скероване до центрального

органу іноземної держави з проханням про надання правової допомоги у кримінальному провадженні у формах, передбачених міжнародними договорами [4, с. 132]. Запит про надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні готується компетентним органом (суд, прокурор, слідчий за погодженням з прокурором), який здійснює досудове розслідування і направляється до компетентного (центрального) органу для перевірки вказаного запиту на його обґрунтованість і відповідність вимогам кримінального процесуального законодавства і міжнародних договорів України.

Підготовка запиту про надання міжнародної правової допомоги, перш за все, має полягати у правильному оформленні. Ст. 552 КПК України визначено зміст та форму запиту і зазначено, що запит має відповідати вимогам КПК України або міжнародного договору України, а також може бути складений у формі доручення. Запит про міжнародну правову допомогу повинен містити інформацію про: 1) назву органу, який звертається за допомогою, та компетентного органу запитуваної сторони; 2) посилання на відповідний міжнародний договір або на дотримання засади взаємності; 3) найменування кримінального провадження, щодо якого запитується міжнародна правова допомога; 4) стислий опис кримінального правопорушення, що є предметом кримінального провадження, та його правову кваліфікацію; 5) відомості про повідомлену підозру, обвинувачення з викладенням повного тексту відповідних статей КК України; 6) відомості про відповідну особу, зокрема її ім'я та прізвище, процесуальний статус, місце проживання або перебування, громадянство, інші відомості, які можуть сприяти виконанню запиту, а також зв'язок цієї особи із предметом кримінального провадження; 7) чіткий перелік запитуваних процесуальних дій та обґрунтування їхнього зв'язку із предметом кримінального провадження; 8) відомості про осіб, присутність яких вважається необхідною під час виконання процесуальних дій, і обґрунтування цієї необхідності; 9) інші відомості, які можуть сприяти виконанню запиту або передбачені міжнародним договором чи вимогою компетентного органу запитуваної сторони [5].

Вказані вимоги не є вичерпними і можуть доповнюватись і конкретизуватись міжнародними договорами. Для прикладу, Європейською конвенцією про взаємну допомогу у кримінальних справах встановлено, що запит (прохання) про взаємну допомогу повинні містити: 1) назву органу, що звертається із проханням; 2) предмет і причину прохання; 3) у міру можливості, відомості про відповідну особу і її громадянство; 4) у разі необхідності, прізвище і адресу відповідної особи [2]. Також, міжнародними договорами можуть встановлюватись вимоги про необхідність перекладу або надання окремих витягів, матеріалів і довідок, а за необхідності, до запиту можуть бути додані опис доказів, які необхідно отримати, перелік

питань, на які має відповісти допитана особа, а також необхідність дотримання певних процедур під час проведення окремих процесуальних дій.

Розгляд запиту про надання правової допомоги здійснюється компетентним (центральним) органом. Отримавши запит про міжнародну правову допомогу від запитуючої сторони, уповноважений (центральний) орган України розглядає його на предмет обґрунтованості і відповідності вимогам законів або міжнародних договорів України. У разі прийняття рішення про задоволення запиту уповноважений (центральний) орган України надсилає запит компетентному органу України для виконання [5].

Проте, існують випадки, при яких запитуючій стороні може бути відмовлено у виконанні запиту про надання правової допомоги. Будь-яка відмова у виконанні запиту має бути обґрунтованою, а запитуюча сторона попереджена про прийняття рішення про відмову у виконанні запиту про міжнародну правову допомогу. У разі якщо міжнародна правова допомога може бути надана при виконанні певних умов запитуючою державою, про такі умови також має бути повідомлено.

Література:

1. Коваль О.І. Зміст запиту про міжнародну правову допомогу // Київський часопис права. 2022. № 4. С. 213–218. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/238/224>.
2. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах : Конвенція Ради Європи від 20.04.1959 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text
3. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах : Договір від 24.05.1993// База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#Text.
4. Ахтирська Н. М. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: теоретичні та практичні аспекти : монографія. Київ : Логос, 2019. 576 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>